

Til:

Rovviltnemnda i region 5
v/ Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Sak: 9/26

Dato: 26.05.2025

Klage på vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i region 5/Hedmark i 2026

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i region 5/Hedmark i 2026. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote på seks brunbjørner for lisensfelling og altså unnlatt å følge den faglige anbefalingen fra sekretariatet. NOAH ber om at vår klage tas til følge og at vedtaket omgjøres.

Innledende kommentarer

NOAH mener vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av sterkt truet bjørn, og er i strid med både naturmangfoldloven (nml) og Bernkonvensjonen, og derfor må omgjøres. NOAH mener også at vedtaket ikke er faglig begrunnet, ettersom rovviltnemnda har vedtatt en høyere kvote enn anbefalt.

Den pågående saken mot Norge i Bernkonvensjonen viser at norsk rovdyrpolitikk ikke er i tråd med internasjonale avtaler, og den stående komiteen har nå gjentatte ganger bedt norske myndigheter prioritere ikke-dødelige tiltak for sameksistens med store rovdyr.¹ Dette vedtaket viser igjen at dødelige tiltak er rovdyrforvaltningens foretrukne løsning, også selv om det ikke er det mest effektive tiltaket for å hindre tap av beitedyr.

¹ <https://rm.coe.int/misc-e-2025-45-standing-committee-clean-final/488029d956>, avsn. 216-224; <https://rm.coe.int/misc-e-44-standing-committee-final-draft/1680b2bbbb>, avsn. 175-179.

NOAHs vurdering

1. Lisensfelling vil true bestandens overlevelse

Bjørn er en sterkt truet art i Norge, og lå ved siste rødlistevurdering (2021) på grensen mellom kritisk og sterkt truet. Den tilgrensende bestanden i Sverige er også i nedgang, og den svenske bestanden er kategorisert som nær truet (NT). Det nasjonale bestandsmålet har aldri blitt nådd. Også i Hedmark har man sett en nedgang i bjørnebestanden fra 2024 til 2025 jf. saksframlegget. Kunnskapen vi har om bjørnens sårbare status tilsier at man ikke burde tillate lisensfelling.

Vedtaket viser ikke til noen tidsramme for å bringe bjørn ut av statusen som sterkt truet. Dette innebærer at økologiske mål blir satt til side til fordel for ikke-økologiske hensyn, og oppfyllelsen av forpliktelser i nml § 5 blir utsatt til en ubestemt fremtid. NOAH vil understreke at forpliktelsen i § 5 innebærer å ta tiltak for å forbedre bevaringsstatusen, slik at bjørn ikke lenger ville være sterkt truet i Norge. Norge har denne forpliktelsen overfor det internasjonale samfunnet, på grunnlag av Bernkonvensjonens artikkel 2.

NOAH mener føre-var-prinsippet jf. nml § 9 må tillegges vekt i denne saken ettersom det foreligger risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet. I vedtaket er det ikke synliggjort noen tiltak som skal sikre at kvoten ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av bjørnebestanden i Norge. Bjørn er svært mobile dyr og spesielt unge hannbjørner er kjent for å vandre lange avstander på jakt etter partner. Myndighetene er nødt til å tolerere at bjørn oppholder seg i og passerer gjennom områder som er beiteprioritert. Dette er avgjørende for å sikre overlevelsen til bjørnebestanden på lang sikt. Utover bjørnebestandens overlevelse isolert sett, må man også vurdere konsekvensene for det øvrige naturmangfoldet når man holder en nøkkelart på et kunstig lavt nivå slik at den ikke kan utfylle sin økologiske rolle. NOAH kan ikke se at nemnda har foretatt en slik vurdering.

Man må også vurdere bjørnens status i sammenheng med prinsippet om samlet belastning jf. nml § 10. I forarbeidene til nml Ot.prp.nr.52 (2008-2009) står det: «Sett i sammenheng med føre-var-prinsippet innebærer prinsippet om samlet belastning også at en beslutning skal vurderes i lys av muligheten for flere påvirkninger av samme art senere, eller for andre fremtidige påvirkninger som sammen med den foreliggende påvirkningen kan gi en uønsket virkning på naturmangfoldet». Nemnda må altså vurdere både muligheten for kontinuerlige høye kvoter for lisensfelling og annen skyting, og for andre påvirkninger som kan ha uønsket virkning på økosystemene. NOAH kan ikke se at en slik vurdering finnes i vedtak eller saksframlegg.

På denne bakgrunn mener NOAH at vilkåret om at lisensfelling ikke truer bestandens overlevelse ikke er oppfylt.

2. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

NOAH mener det ikke er noe grunnlag for å tillate lisensfelling i regionen etter nml § 18 bokstav b. Ifølge saksframlegget har det vært en betydelig reduksjon av tap av sau sau forårsaket av bjørn de siste årene, og skader på storfe, tamrein og bikuber er kun sporadisk. NOAH mener at skadeomfanget ikke er av en slik størrelse eller alvorlighet som gir grunnlag for å tillate lisensfelling av sterkt truet bjørn, jf. nml § 18 første ledd bokstav b.

Når man åpner for å skyte dyrearter beskyttet gjennom Bernkonvensjonen, må dette skje i tråd med konvensjonens artikkel 9. Bernkonvensjonens stående komité har uttalt at «The exceptions should be proportional to the damage suffered»². NOAH mener at en kvote på seks bjørner er altfor høy i forhold til skadehistorikken og -potensialet i regionen. Vandringer er som nevnt avgjørende for å sikre overlevelsen til bjørnebestanden på lang sikt. Det betyr også at et visst «skadepotensiale» må tolereres, og at skade på beitedyr må forhindres på andre måter enn letale grep.

3. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge nml § 18 annet ledd kan «felling» kun tillates dersom formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det finnes mange alternativer til nedskyting av bjørn, men disse er ikke tilstrekkelig drøftet eller forsøkt i dette tilfellet. Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen i saken. NOAH mener at det finnes andre tilfredsstillende løsninger som ikke har blitt vurdert i denne saken. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for felling er oppfylt, jf. nml. § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

Norsk rovdyrforvaltning blir jevnlig kritisert internasjonalt for ikke å prioritere forebyggende tiltak. Følgende uttalelse er fra møtet i Bernkonvensjonens stående komité i desember 2025: «Reiterated its appeal to the Government of Norway to prioritise non-lethal, proven measures of damage reduction and conflict mitigation to enhance long-term co-existence between humans

² Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats - Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of articles 8 and 9 of the Bern Convention (Adopted by the Standing Committee 2 December 2011), <https://search.coe.int/democracy/?i=090000168074659c>

and large carnivores, referring to available best practice, such as “Best practices for management of large carnivores in Europe with respect to lethal and non-lethal management measures” (T-PVS/Inf (2025)19rev) ». ³ I brev til Miljødirektoratet 18. mai 2026 anmodet konvensjonens byrå myndighetene igjen om å prioritere ikke-dødelige virkemidler, som er det best dokumenterte tiltaket for å dempe konflikt mellom rovdyr og beitebrukere. ⁴

Nemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor felling er den eneste løsningen i denne saken, slik Bernkonvensjonen krever. NOAH mener det finnes en rekke ikke-dødelige tiltak som kan brukes, og som er mer effektive for beskyttelse av beitedyr, enn skyting av bjørn som uansett vil vandre tilbake til de aktuelle områdene i regionen.

Det må også vurderes å flytte sau og tamrein til områder der det er mindre sannsynlighet for konflikt mellom beitedyr og rovdyr. Om våren kan utslipp av beitedyr til utmark utsettes. Det er også mulig å gjennomføre tiltak slik at beitedyr ikke slippes ut i rovdyrområder i det hele tatt. Forvaltningen har gode insentiver i form av økonomisk kompensasjon for innkjøp av fôr til fôring på gårder. Det finnes også tilskudd til sauehold som velger å holde dyrene hjemme i beitesesongen. Rovviltnemnda har heller ikke diskutert andre tiltak, som for eksempel rovviltavvisende gjerder, skremming (apparater som utløser lyd og lys), sanking av dyr fra utmarksbeite, holde dyr tilbake fra utmarksbeite og sanke dyr inn i nattkve.

Det vil alltid forekomme bjørn i området og vedvarende skyting vil ikke endre den situasjonen. Rovdyrangrep vil skje så lenge vi fortsetter å slippe forsvarsløse husdyr i naturen. Å skyte ethvert rovdyr som tar husdyr, er ikke en bærekraftig løsning. NOAH mener det er på høy tid å se nærmere på den økologiske og biologiske dynamikken i bjørnenes bevegelse og bruk av områder, og basere politikk på denne kunnskapen.

³ <https://rm.coe.int/misc-e-2025-45-standing-committee-clean-final/488029d956>, avsn. 222

⁴ https://www.dyrsrettigheter.no/wp/wp-content/uploads/letter_bern-convention_complaint_2022-03_norway_wolf-culling-policy_april2026.pdf

Konklusjon

NOAH konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av bjørn, og strider med nasjonal og internasjonal lov – nml §§ 5, 8, 9, 10 og § 18 første ledd bokstav b og § 18 annet ledd samt artikler 2, 6 og 9 i Bernkonvensjonen. På dette grunnlag ber NOAH om at vår klage tas til følge og at det ikke åpnes for lisensfelling av bjørn i region 5 i 2026.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Hannah Sofie Aanonsen (veterinær)